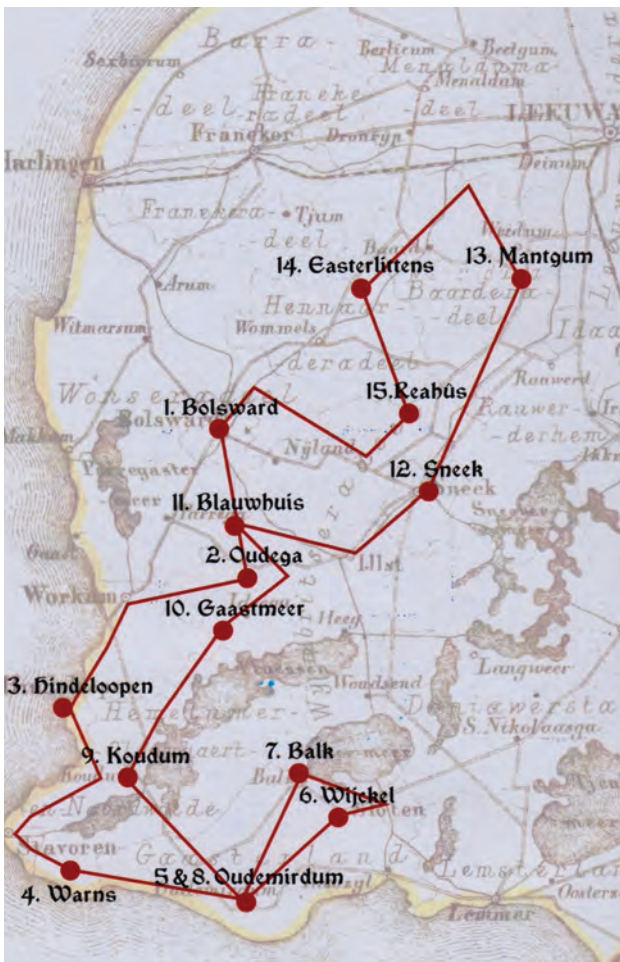

In de voetsporen van de Sint Odulphus

Tekst Ben Teunissen

Dit jaar volgde ik eens een jaar niet het spoor van bisschop Sigeric, maar genoodzaakt door de Covid-19-maatregelen zocht ik dicht bij huis een route. Ik vond hem en ging aan de wandel. Het St.Odulphuspad dat je over 260 kilometer voert door het uitgestrekte en waterrijke Friese landschap. Wie de route bewandelt, komt op plekken die niet altijd voor de hand liggen. Je komt wel langs veel kerken en andere plaatsen van bezinning of betekenis. Het St.Odulphuspad is daarom te beschouwen als een middel tot pelgrimeren, toch is het meer dan alleen een wandelroute.

Een nog onbekende route

Ieder jaar probeer ik als auteur van een bekende pelgrimsroute naar Rome een deel hiervan opnieuw (na) te lopen. Vaak om oude vriendschapsbanden opnieuw aan te halen, soms ook om de routebeschrijving ter plekke te kunnen verbeteren, maar vaker om weer te genieten van deze geweldige pelgrimsroute.

Dit voorjaar stonden in april vier weken gepland in het zuiden van Italië, maar dat kon door de vreselijke ramp die ook dit land trof niet doorgaan. Toen pas half juni de mogelijkheden weer iets ruimer werden, heb ik het plan opgevat een voor mij nog onbekende route te gaan verkennen. Het werd het St.Odulphuspad, dat is ontwikkeld door de *stichting Lytse Marren* in nauwe samenwerking met *Vereniging Te Voet*. Na de aanschaf van het gidsje, het downloaden van de GPS-track op mijn smartphone, heb ik wat adressen gebeld voor een overnachtingsplek langs de route. Maar goed dat ik niet kon bevroeden, dat ik deze tocht ging maken in de warmste

Wie was Odulphus?

Geboren uit Frankische adel trok deze kloosterling in de negende eeuw vanuit Noord-Frankrijk naar Friesland om het heidense volk te bekeren tot het christendom. Volgens de overlevering bood Odulphus de bevolking hiermee houvast, troost en invulling van het leven. Hij liet daardoor een diepe indruk achter bij zijn volgelingen. In zijn naam werden kloosters en uithoven gesticht. En die hebben op hun beurt grote invloed gehad op het in cultuur brengen van het Friese land.

periode van het jaar; het waren bijna Zuid-Europese weersomstandigheden.

Een bijzondere kloosterling

De route gaat - zoals op het kaartje te zien - niet van A naar B. Het is een spinnenweb van opeenvolgende routelijnen die elkaar soms ook letterlijk meerdere malen kruisen. Om praktische redenen startte ik niet in Bolsward (*I. Novice*), maar ben ik vanuit Leeuwarden bij Deinum 'ingestapt'. Daar kwam ik al snel de sporen van Odulphus tegen. Bij de praktische informatie in het gidsje las ik de mogelijkheid om in een kerkje te slapen. Dat lukte bij het Mariakerkje in Blessum. Het was een bijzondere ervaring verwelkomd te worden door een vrijwilliger die zich inspant om zo'n verblijf mogelijk te maken. In het extra drukke vakantie seizoen leek het erg moeilijk om de suggesties voor slaapadressen uit het gidsje in te vullen; deze waren vaak ook te kostbaar voor een pelgrim. Toch vond ik (betaalbare) gastvrijheid bij adressen van *Vrienden op de Fiets* of een *Bêd en Brochje*, weliswaar niet altijd op de door de organisatoren bedachte halteplaatsen.

De warme ontmoetingen

De stichting Lytse Marren wil met dit St.Odulphuspad het kleinschalig toerisme bevorderen en op die wijze de leefbaarheid van de inwoners - de Mienskip - bevorderen. Een zin die ook zo maar voor een pelgrimsroute in Puglia of Lombardije kan worden gebruikt. Ik was me dus terdege bewust dat ik als pelgrim rondwalend over dit pad een sociale functie te vervullen had. Na een hartverwarmende overnachting bij Harmke in het dorp Rien trok ik al vroeg over mijn pelgrimspad. En vlak na Tirns zocht ik in de schaduw een koffieplek en daar trof ik de 'meest Fryske Frys' Hessel voor zijn huis. Prachtig gesprek gevoerd met hem, vooral over waar hij zijn leven voor gestreden heeft: een biologisch-dynamisch landbouwbedrijf runnen. Eén zin heb ik in ieder geval onthouden: 'wat een loopgraaf is voor een

soldaat, moet de sloot zijn voor de landbouwer'. Daarin zat al zijn levenswijsheid opgesloten. Hij wilde wel op de foto, maar ging dan eerst 'zijn Famke' halen, want die moest natuurlijk samen met hem worden vastgelegd.

Op alle adressen waar ik voor een overnachting aanklopte, werd ik gastvrij ontvangen. Omdat er vaak naar je beweegredenen wordt gevraagd, levert dat veel moois op. In Dearsum bijvoorbeeld mocht ik samen met gastheer Piet het kerkje bezoeken. Een prachtige plek die hem zeer na aan het hart ligt, want hoe moet het verder in de toekomst wanneer ook hij hier niet meer ter kerke kan gaan?

De verdwenen cultuur

Het is een vondst om de vijftien trajecten speciale Latijnse titels mee te geven: van *Novice* (nieuweling) en *Refter* (eetzaal) tot *Presbyter* (priester). Daarmee wordt in ieder geval de figuur van Odulphus recht gedaan. Ook zijn er titels die volledig pasten bij het landschap waar je doorheen trekt, zoals *Lux Aeterna* (eeuwig licht), *Inundatus* (ondergelopen land) en natuurlijk een voor ons heel bekende: *Via!* Op mijn zoektocht naar Odulphus word ik toch lichtelijk teleurgesteld. Natuurlijk waren de bakens in het landschap, de talloze kerktorens, een bewijs van zijn kerstening. Maar

waar zijn al die kloosters gebleven? Het in 837 gestichte klooster in Stavoren verdween uiteindelijk in de zestiende eeuw. Het Sint-Nicolaasklooster van Hemelum werd na de reformatie afgebroken. En ook het Sint-Jansbergklooster of Hospitaalklooster, in de dertiende eeuw gebouwd in de buurt van Sneek overleefde de reformatie niet. In Bakhuizen is er toch nog een katholieke kerk gewijd aan St.Odulphus te vinden. In die omgeving vinden elk jaar rond zijn sterfdag op 12 juni bedevaarten plaats. Gelukkig leidt de route je langs verschillende bijzondere plekken: in Workum vond ik voor de kerk een stijlvol beeld van een monnik en in Scharnegoutum trof ik zowaar zes bronzen nonnen biddend naast een brug, met in de RoutAbel-app een verwijzing naar het Nijeklooster dat daar tot 1572 te vinden was.

Wanneer je het begrip cultuur breed opvat, krijgen in het gidsje natuurlijk de stinsenplanten aandacht; maar bijvoorbeeld ook de strateeg Menno van Coehoorn, die in Friesland geboren is. Natuurlijk worden de plaatselijke musea genoemd, maar ook het Friese paard én de Friese taal. En ook de Beerenburgwinkel van Weduwe Joustra in Sneek behoort gelukkig nog niet tot de verdwenen cultuur.

Een heuse pelgrimservaring

Al snel zat het ritme er in: je gastvrouw vragen of je vroeg kunt ontbijten om op tijd te starten; vooraf in het fraai verzorgde gidsje - dat helaas niet in je wandelbroekzak past - de informatie van de dag doornemen. De smartphone goed opladen om zo

nodig onderweg gebruik te maken van de extra mogelijkheden die de speciaal ontwikkelde app biedt. En dan genieten van de stilte, je bezinnen en verwonderen! Prachtige stukken trof ik tussen Hindeloopen en Stavoren: tussen de schapen op de dijk kilometers maken alsof je langs de rivier de Po wandelt.

In elke halteplaats was er een mogelijkheid om een stempel te verzamelen.

Of het *Tsjerkepaed* tussen Blauwhuis en Oosthem waar het pad door de velden naar de toren je de historie ervan bij iedere stap laat voelen. In elke halteplaats was er een mogelijkheid om een stempel te verzamelen. De organisatoren hebben goed gekeken naar de professionals in Santiago en Rome: met een volle stempelkaart was er iets te 'verdienen'. Een wel heel origineel idee hebben zij daarvoor bedacht: bij archeologische opgravingen bij het St.Odulphusklooster in Hemelum zijn stijlen gevonden uit de twaalfde eeuw. Een stukje van die stijlen is verwerkt in een kunstzinnig sieraad. Een stoffelijke herinnering aan een tocht door Friesland, compleet met certificaat van echtheid; met plezier voeg ik het toe aan mijn verzameling Testimonia en Compostela's!

Wandelgids St.Odulphuspad,
Ingrid Middag en Carolien
Schuttevaar,
derde druk, juni 2020,
€ 16,95, te bestellen via
Wandelnet.nl,
GPS-track via RoutAbel
Meer informatie op
www.odulphuspad.nl